

Voortijdig einde

16 april t/m 19 mei

Beleef de Lente

Ooievaarskwesties	16 april
Wiebelkopjes	19 april
Knipogen	21 april
Een weekje nog	23 april
Eieren en nog eens eieren	26 april
Nog even volhouden	28 april
Stipt	30 april
Kuikens	3 mei
Braken geeft duidelijkheid	5 mei
In de natuur wordt niets verspild	7 mei
Timing	10 mei
Hap, slik, weg	12 mei
Vroegtijdig einde	14 mei
Hopen op regen	17 mei
Helaas!	19 mei

foto Wim van Nee

Ooievaarskwesties

16 april, Wim van Nee

Het broeden is begonnen. Het duurt nog tot het eind van de maand voordat de eieren uitkomen en dat geeft de tijd om even naar wat andere ooievaarskwesties te kijken.

STORK is inmiddels dertien jaar oud, maar het volgen van de ooievaar in Nederland heeft een veel langere geschiedenis.

In 1969 startte Vogelbescherming met het herintroductieproject voor de ooievaar. Dat het project succesvol is verlopen, is vast niemand ontgaan. In 2008 heeft Vogelbescherming het project formeel afgesloten. Het zou jammer zijn als kennis en verzamelde gegevens verloren zouden gaan. Om de ontwikkeling van de populatie goed te kunnen blijven volgen, moest het inventariseren, het ringen en het uitvoeren van tellingen doorgaan. Om dat te kunnen doen in een georganiseerde vorm, is op 1 januari 2009 STORK opgericht.

Ooievaarskinderen tellen

Dit is de titel van een [artikel](#) dat Sovon en STORK samen hebben geschreven over de laatste ontwikkelingen van de ooievaarspopulatie, met extra aandacht voor broedseizoen 2021. Het is gebaseerd op de informatie uit *Nestkaart Ooievaar*.

Nestkaart Ooievaar is een belangrijk samenwerkingsproject van STORK en Sovon. Hierin worden gegevens van broedgevallen verzameld en geborgd. Deze gegevens zijn onmisbaar om de populatie te kunnen blijven volgen. Het aantal melders in *Nestkaart Ooievaar* is iets aan de lage kant, maar het goede nieuws is dat iedereen kan meedoen. Neem eens een kijkje op de [website van STORK](#) en lees hoe je kunt meedoen als melder.

foto Wim van Nee

Beestenbrigade

Het werk van STORK speelt zich voor een deel achter de schermen af, maar soms komt het iets meer op de voorgrond. De jaarlijkse Wintertelling is daar een goed voorbeeld van en wat te denken van *Beleef de Lente*?

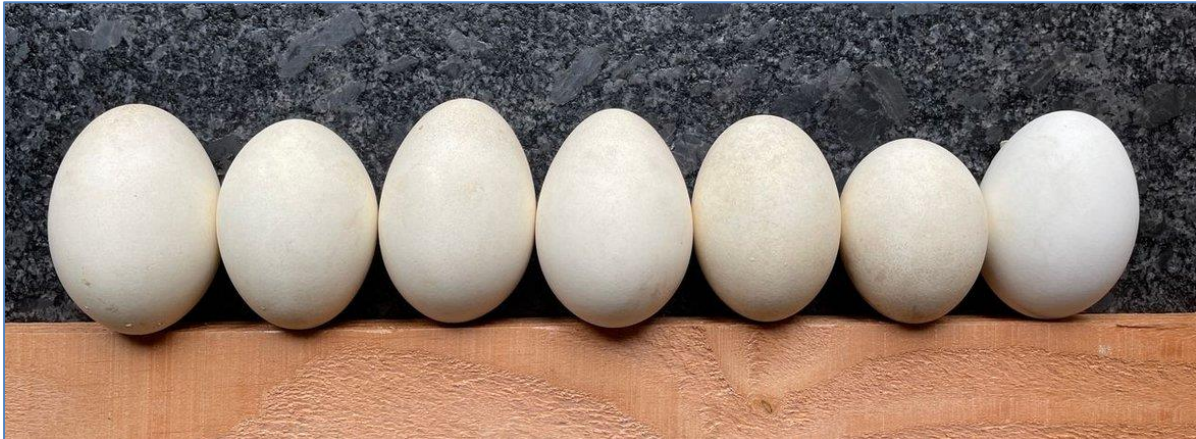
Soms komt het initiatief ook uit andere hoek. In het vorige broedseizoen werd STORK benaderd door de KRO-NCRV met de vraag of we wilden meewerken aan het televisieprogramma *Beestenbrigade*, een natuurprogramma voor kleuters. Iedere aflevering komt een natuuronderwerp aan bod. Vaak is dit een bedreigde diersoort, waarbij kinderen een missie hebben. Samen met boswachter Tim gaan ze op locatie aan het werk om te helpen. En zo gebeurde het dat in juni vorig jaar opnames zijn gemaakt bij ooievaarsasiel De Lokkerij. Twee kinderen hebben geholpen in het asiel en bij het ringen van twee jonge ooievaars. En dat leverde een hartstikke leuke uitzending op, met ooievaars in de hoofdrol. Voor wie het gemist heeft, klik op deze link: [Beestenbrigade](#).

We moeten toch nog even wachten, voordat de eieren uitkomen ...

Problemen langs het spoor

Op 2 april stipte ik al kort het probleem aan van ooievaars die hun nesten bouwen op de portalen van de spoorwegen. Langzamerhand vormt dit lokaal een serieus veiligheidsprobleem, maar misschien kunt je meedenken over een oplossing. Lees [hier](#) meer.

[terug](#)

Wiebelkopjes

19 april, Leo Daanen

Broedduur 32 à 33 dagen en wij maar wachten, tsja ik kan er ook niets aan doen maar voordat het ei uit elkaar barst duurt nou een maal even. Goei werk hét tied nodig, zei mijn vader wel eens.

Foto Leo: Oud niet uitgekomen ooievaars ei, met de duidelijk zichtbare (bijna) doorbraak.

Tijdverdrijf

De eieren leggen is ook altijd wel spannend zoals ook dit jaar, omdat het tweede ei een dag later was dan normaal. Velen onder ons kijken dan ook mee, maar als de eieren gelegd zijn, zoomen we weer uit zodat je weer wat meer van de omgeving ziet zoals nu dus. We zien dan ook veel meer dingen gebeuren zoals de

aanvallen van vreemde ooievaars, zie clipje "Wildwest" van Jan Willem. Zo ook "Wanneer komt Ma in beeld" de leuke quizvraag van Jan Willem, dus super leuk om even meer omgeving te zien. En zo profiteren we van het mooie uitzicht en tellen we de 32 dagen af als een soort tijdverdrijf zeg maar haha. En voordat de wiebelkopjes in beeld komen, zoomen we nog verder in dan we voorheen gedaan hebben, dus echt close-up wiebelkopjes tellen.

Effe wachte, effe wachte nog ...

Een kuiken heeft dus de tijd nodig om zich helemaal te ontwikkelen. En die tijd, ongeveer 32-33 dagen zit er zachtjes aan te komen en ik denk vanaf de dag dit blog te zien is nog ongeveer een dag of 10. Maar ook dat is een heel gevecht hoor, want eer je als kuiken door die knoepervharde schil bent, poepoe. Op de foto in de header (bovenin) zie je een aantal eieren van ooievaars die niet uitgekomen zijn, zie ook verschil in grootte, dikte, stomp enz. Deze niet uitgekomen eieren neem ik als ik jongen ga ringen vaak mee, ik meet ze weeg ze en maak ze leeg en onderzoek wat erin zit en bewaar ze zoals nu voor educatie. Maar om die schaal te breken, is er best wel wat kracht nodig hoor. Daarom hebben kuikens een eitand, waarmee ze als het ware de schaal breken. Zie het (wel wat overdreven hé) als een mijnwerker met een spitse pikhouweel die een tunnel graaft. Rammen hoor voordat je een gat hebt, dus ook hier geldt... effe wachten nog.

Mooi opgevouwen

In een van die eieren die ik meegenomen heb, was de doorbraak er echt bijna, ik denk op één dag na, zonde hé! Ja en als dan de ouders beide in een keer het nest verlaten, koelt zo'n jong in het ei af, verzwakt het en heeft het niet meer de kracht om de volledige doorbraak te beëindigen. Ik had het in eerste instantie helemaal niet gezien, maar toen ik de eigenaar van het nest het ei liet zien en het ronddraaide zag ik in een keer die barst. Thuis aangekomen eerst het ei gewogen en opgemeten. Toen heel voorzichtig met een mini slijptolletje rondom de barst het ei open gemaakt en jawel hoor een helemaal volgroeid jong zat in het ei. Zo mooi opgevouwen en precies met de eitand op de plek waar de barst al zat, zie foto. Erg jammer en de eigenaar stond versteld van de foto's die ik hem uiteraard ook toegestuurd had. Dus nog even afwachten wanneer en of we inderdaad wiebelkopjes te zien krijgen en... hoeveel wiebelkopjes we te zien krijgen dit jaar.

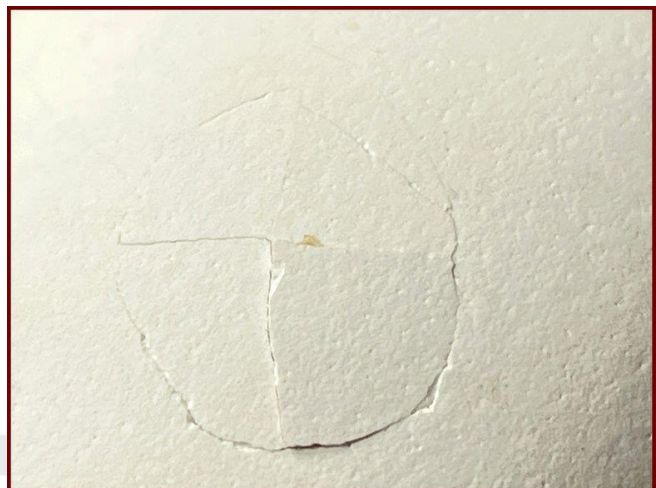

Foto Leo: Close-up van de barst in het net niet uitgekomen ooievaars ei.

terug

Knipogen

21 april, Arda van der Lee

De broedende ouder zit uren achter elkaar op het nest; in een soort trance, lijkt het wel. Geen beweging te zien, of toch? Wordt daar geknipoogd?

foto Pieter Halbertsma

Vogels hebben drie oogleden. Een onderste en bovenste ooglid, dat ze gebruiken om de ogen te sluiten tijdens de slaap. Net als wij. Maar ze hebben ook een derde ooglid.

Knipvlies

Omdat het hoornvlies altijd vochtig en schoon moet zijn, wordt er regelmatig door traanklieren vocht op het hoornvlies 'gedruppeld'. Het afvegen van dit vocht gebeurt niet zoals bijvoorbeeld bij de mens door met de oogleden te knippen, maar door het derde oogvlies, het knipvlies. Dit knipvlies 'klapt' vanaf de snavelzijde over de ogen.

Het is doorzichtig en daarom is er bij vogels die niet slapen geen moment dat ze niet de omgeving waarnemen, geen moment dat er geen licht op het netvlies valt. Wel zo veilig.

Close-up

Nu de vogels zo stil zitten te broeden is het knippen van het knipvlies goed te zien, tenminste als je het oog groot in beeld krijgt. Bv. met een goede verrekijker of telescoop. De twee close-ups van het oog met en zonder een dicht knipvlies zijn dan ook gemaakt met een telescoop.

terug

foto Wim van Nee

Een weekje nog

23 april, Wim van Nee

Dit is weer zo'n dag. Ik zit naar het computerscherm te staren om iets van de ooievaars met jullie te bespreken. Ik kijk naar het nest in Gennep en beseft dat de echte lente juist achter de buitendeur begint. Daar schijnt de zon, zingen de vogels en vliegen de vlinders.

foto Wim van Nee

Oranje

Eigenlijk wil ik liever buiten zijn. Kijken naar de oranjetipjes die achter elkaar aanvliegen en op de judaspenning gaan zitten. Wat zijn die vlinders toch mooi, met hun kleur die op Koningsdag niet zal misstaan.

Iets verderop klinkt het vrolijke rateltje van de braamsluiper. Echt zo'n vogeltje dat je weinig ziet,

maar overal hoort. Op de grond scharrelt een geelgors, die ik ervan verdenkt dat hij een nestje maakt in de begroeiing.

In de vijver zijn de blankvoortjes op jacht naar klein leven, de groene kikkers zwemmen hun rondjes en gaan steeds meer kwaken. En gisteravond zwommen er opeens twee wilde eenden in de vijver. Best handig, want er heeft zich een laagje kroos op het wateroppervlak gevormd. Tegen de oever bloeit de dotter.

Bloesem

En ik zit nu maar steeds te denken hoe ik een bruggetje kan slaan naar de ooievaar. Ik loop de tuin maar even in. En dan weet ik het, want de perenboom staat uitbundig te bloeien. En juist perenbomen en andere fruitbomen vormen een prachtige basis voor ooievaarsnesten. Zeker de oudere wat grillige bomen, met een wat afgeplatte kruin. Als daar dan ooievaars op zitten, die tussen de bloesem door kijken dan weet je het weer. Voorjaar in volle glorie. Maar ik heb geen ooievaarsnest bij huis, al zou de afgezaagde dode boom een prima basis zijn. De ooievaarsfoto's heb ik op Tweede Paasdag ergens anders gemaakt. Toch zien we hier in Zuidoost-Drenthe wel steeds meer ooievaars, hoewel de hoogveengebieden niet favoriet zijn.

Nog een klein weekje voordat de Genepse ooievaars hun kleintjes uit de eieren zien komen. Ze gaan het nog druk krijgen.

terug

Eieren en nog eens eieren

26 april, Leo Daanen

Niet alleen de ooievaars leggen eieren hoor, tijdens onze nestkastencontrole komen we van alles tegen.

Foto Leo: Om geknaagde wilg van de achterkant gezien, zit nog maar met een stukje schil vast, net genoeg voor de sapstroom blijkbaar !

Schors van dennenboom

Als vogelwerkgroep hebben wij diverse nestkastprojecten, zowel steenuil-, kerkuil-, bosuil- en torenvalkkasten. Maar ook kleine holenbroederkasten zoals van koolmees, pimpelmees enz. Je komt tijdens deze controle dan ook van alles tegen, eieren en nog eens eieren. Zie op de collage enkele voorbeelden van wat we allemaal tegenkomen. Pimpelmees, koolmees, spreeuw en natuurlijk onze ooievaars in Beugen. Maar ook de boomklever die zijn nest maakt van schilfers van de schors van

dennenbomen. Zo mooi om te zien, maar moeilijk te controleren, want als je de eieren wil tellen, zakken ze voor je er erg in hebt tussen de schilfers door naar beneden.

Marterpoep

En dan komen we bij de steenuilenkast, deze hangt mooi in een wilg op een prachtige locatie. Met een laddertje klimmen we in de boom en maken voorzichtig de kast open, zodat een eventuele steenuil zich niet de pleuris schrikt als ik met mijn lelijke kop in beeld kom. Maar niet de steenuil, maar ik zelf schrik mij de pleuris. Jeetje joh ik moest opletten dat ik niet van mijn laddertje afknikkerde. Een lucht als er uit die kast kwam, alsof je je neus in een mestvaalt stak. Een marter heeft de steenuilenkast ingenomen en gebruikt deze als toilet, de vetkees. Kast schoongemaakt en nu maar hopen dat de steenuil een keertje zijn intrek neemt, die stinken tenminste niet zo erg als die marters. Poe hé, wat een lucht.

Houtbeitels

Zo ook de wilg, zie foto in de header en de tweede foto van de achterkant. Vorig jaar kwamen we bij deze wilg aan en er bleek een bever te bivakkeren in dat gebied. En bevers zijn echte houthakkers hoor, we hebben spanen van wel 5 bij 10 cm gevonden onder de wilg. Niet normaal wat een knagers dat zijn, die hebben geen tanden maar houtbeitels op de boven- en onderkaak zo lijkt het. De wilg stond zoals je kan zien al wat schuin, maar is ong. 50 cm boven de grond zover in geknaagd dat hij nog net met een schil vastzat en horizontaal omknakte. Toch schiet de wilg zoals je kan zien nog steeds uit dus er is nog sapstroom naar de takken. Dit jaar heeft hij de wilg nogmaals onder handen genomen je ziet de verse spanen onder de boom liggen. De foto is te mooi om deze niet te delen met jullie.

Nu nog even wachten op de wiebelkopjes bij de ooievaars (eind deze week ?) maar ook bij de andere soorten gaan er kuikens/wiebelkopjes komen hoor, spannend hé.

terug

foto Arda van der Lee

Nog even volhouden!

28 april, Arda van der Lee

Nog een paar dagen hooguit, dan komen hopelijk de eieren uit. Onze ouders in spé willen nog steeds graag allebei broeden: soms wordt met zachte drang de ander overgehaald op te staan en voedsel te gaan zoeken.

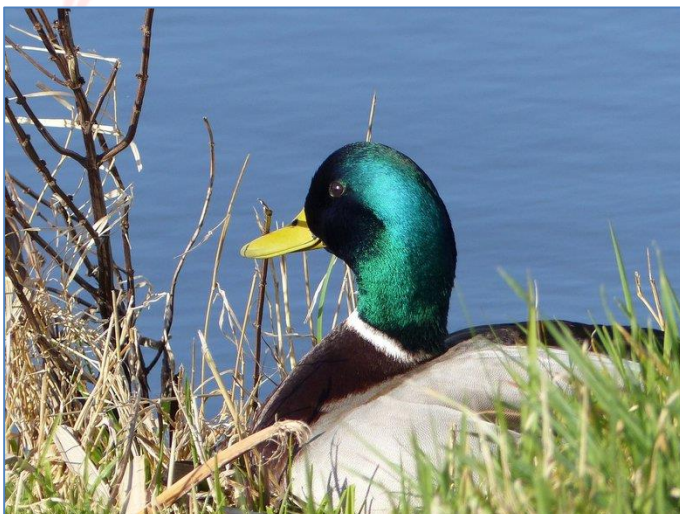
Man en vrouw ooievaar wisselen elkaar af tijdens het broeden. Bij lang niet alle vogels is dat het geval. Bij de meeste soorten knapt het vrouwtje deze klus op. Neem de wilde eend; het vrouwtje heeft daar niet alleen de zorg voor het broeden, maar zelfs ook voor het grootbrengen van de jongen. Nadat de eieren zijn gelegd, zwemmen de mannen in kleine groepjes een beetje doelloos rond.

Ook de merelvrouw broedt in haar eentje, maar de man is in de buurt en houdt de wacht. En zijn er jongen, dan vliegen beide ouders af en aan met wormen.

Wie heeft de beurt?

Maar onze ouders nestelen zich allebei graag op de kostbare eieren. Soms zitten ze zó lekker, dat ze eigenlijk geen plaats willen maken voor de ander. Maar de nieuwkomer frut, frunnikt en zeurt net zolang aan de kop van de ander, dat die uiteindelijk toch maar plaats maakt.

Leuk om ook eens op te letten of er 'vaste' tijdstippen van wisselen en broeden zijn van man en vrouw. Het vrouwtje zit in ieder geval vaak 's avonds en 's nachts op het nest.

*Mannetjes eend
foto Arda van der Lee*

terug

foto Wim van Nee

Stipt

30 april, Wim van Nee en Annemieke Enters

Ze zijn er, de eerste twee jongen, misschien op dit moment zelfs al drie. In mijn weblog van 27 maart had ik al even met jullie vooruit geteld tot 29 april. Wat zijn ooievaars soms toch voorspelbaar.

Aan de bak

Behalve dan, dat deze eerste twee overdag zijn uitgebroken, terwijl dat de laatste jaren steeds 's nachts gebeurde. Misschien toch een onregelmatigheidje, net als het tweede ei dat een dag langer op zich heeft laten wachten. Er is ook een voordeel. Eindelijk hebben we kunnen zien hoe dat gaat, dat uitkomen. Jan-Willem heeft er twee geweldige clipjes van gemaakt.

De kleinen moeten direct aan de bak, want eten moeten ze zelf oppakken. Geen gevoer in de snavel, gelijk zelf doen. Dit is de eerste test. Wie niet goed meedoet, gaat het lastig krijgen. Een beetje mededogen is er niet bij, het is ieder voor zich.

Elburg

En zo spelen zich op veel nesten op dit moment dezelfde vertederende taferelen af en wordt dezelfde strijd gestreden. Daar zat ik aan te denken toen we vandaag (29 april) in het mooie vestingstadje Elburg waren. Binnen de vesting zijn twee ooievaarsnesten te vinden op historische gebouwen. De éne weet u misschien nog. Op 9 april liet ik u een stukje uit het nieuws zien van een nest dat van een dak was afgestormd en op een auto terecht was gekomen. Nu ligt er weer een klein nest op dezelfde plek en wordt er keurig gebroed.

Op het nest op het dak van het voormalige 15e eeuwse Agnietenklooster woont al jaren een paar ooievaars. We hebben er even bij staan kijken en het leek er sterk op, dat er al jongen in het nest zijn. Onwillekeurig dwaalden onze ogen naar beneden. Daar is een deur met de tekst: *Ingang trouwzaal*. Jaren geleden zijn wij door deze deur ongeringd naar binnen gegaan, om er even later geringd weer door naar buiten te komen...

Voor onze Gennepse jongen duurt het nog een week of vijf voordat ze aan ringen toe zijn.

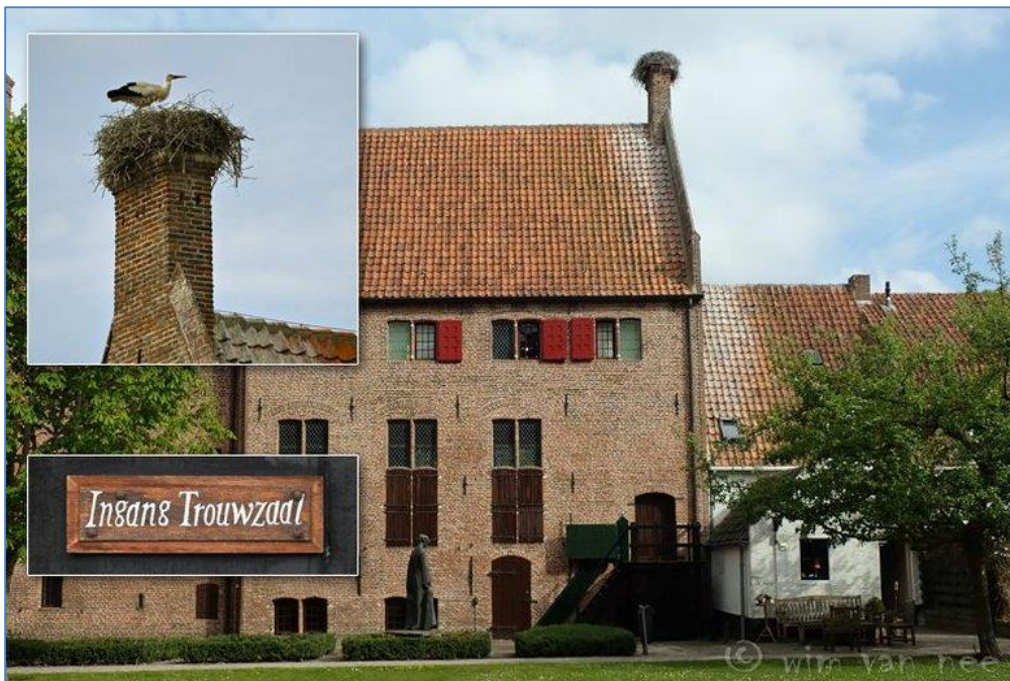

foto
Wim van Nee

terug

Kuikens

3 mei, Leo Daanen

Het is de hoogste tijd voor kuikens, of zoals ze hier tegenwoordig vaker genoemd worden, hoogste tijd voor Wiebelkopjes.

Mooi opgevouwen

Nu we het over de geboortes hebben van de ooievaars kuikens, wil ik toch nog even terug komen op mijn eerdere blog [Wiebelkopjes](#). In dat blog had ik het over het (net) niet uitgekomen ooievaars ei, dat ik thuis geopend had. In dat blog heb ik uitgelegd hoe en waarom ik dat gedaan heb, dus dat kun je nog terug lezen. Er zat een dood kuiken in, omdat het ei verlaten is door beide ouders. Op bovenstaande foto zie je hoe dat kuiken letterlijk in het ei opgevouwen zat, of je kan ook zeggen hoe een kuiken nu werkelijk in het ei zit. Zoals je op de foto kan zien en ik ook aangegeven heb met pijltjes en tekst, zit de (bijna) doorbraak/barst precies op de plek van de eitand. Je ziet hier nu ook precies hoe een jong in het ei zit en de bewegingsruimte dus miniem is, dus erg lastig om je uit zo'n ei te wrikken.

Foto Leo: Niet uitgekomen volgroeid jong die dood in het ei zat.

Eitand

Om die doorbraak te verwezenlijken heb je dus kracht en tijd nodig. Je zit opgevouwen in dat ei en je kan niet zomaar effe zeggen, ik ga eens even omdraaien en lekker op mijn rug liggen beitel. En beitel, ja dat doen ze dus ook echt zo hoor. De eitand is eigenlijk de beitel in dit opzicht. Een eitand is niets anders dan een spits puntje dat op de bovenkant van de snavel groeit, bekijk de foto maar eens goed. Door met deze eitand/beitel tegen de binnenkant van dat ei te krassen en te tikken, beitel je jezelf letterlijk naar buiten.

Als de kuikens groeien, groeit ook die eitand vanzelf weer weg en krijgt de ooievaar een mooie rechte gladde en op latere leeftijd fel rode snavel. Eind goed al goed, behalve dan als je ouders je te vroeg verlaten, zoals ze bij dit ei/jong gedaan hebben. Maar dat is nu eenmaal de natuur en hier moeten we mee dealen om het zo maar te zeggen.

Foto Leo: Het oude stadhuis in Gennep met op de voorgrond de terrassen en het ooievaarsnest rechts op de schoorsteen

terug

Braken geeft duidelijkheid

5 mei, Arda van der Lee

In het nest in Gennep kunnen we precies volgen als en hoe een jong uit het ei kruipt. En kunnen we tellen: 1, 2, 3 en 4. Maar dit gaat niet bij nesten waar geen camera opstaat. Even over de rand kijken van zo'n hoog nest is ook onmogelijk. Kunnen we dan nergens aan zien of er al kuikens zijn?

Jawel, goed opletten of de ouders voedsel opbraken. Dat is het enige teken dat er jongen zijn totdat het eerste kopje boven de rand uit piept. En dat kan best een week of nog langer duren.

Spannend

Zo ook bij het nest in mijn tuin. Ik heb geen camera op het nest gericht, dus moet ik het van gewoon goed kijken hebben. Proberen in te schatten wanneer er gestart wordt met broeden (een paar dagen later dan in Gennep, dacht ik) en vooral wanneer er voor het eerst gebrakt wordt. Duidelijk was de laatste week wel dat er iets te gebeuren stond; het nest werd met grote zorg schoongemaakt. Elk strootje dat dwars lag of te hard was, werd over de rand gewerkt. Hoorden de ouders de jongen misschien al piepen in het ei?

En ja hoor, dinsdag 3 mei werd er voor het eerst door een ouder voedsel gebrakt. Hoera!

Zolder

De komende weken zal ik vaak naar zolder klimmen om met mijn verrekijker naar het nest te turen of ik misschien iets zie bewegen. Eén kopje, twee kopjes of?

Wat hebben de trouwe volgers van het nest in Gennep het dan toch makkelijk. Gewoon alles op het scherm. En het leuke is: ik kan me daardoor ook heel goed voorstellen wat er in 'mijn' nest gebeurt.

terug

In de natuur wordt niets verspild

7 mei, Wim van Nee

“Nog twee over, maar dat geeft juist heel goede kansen voor allebei. En twee is bovengemiddeld“. Zo begon ik op 15 mei 2021 mijn weblog. En gisteren, vrijdag 6 mei 2022, was de situatie hetzelfde als toen.

$4 - 2 = 2$

Vroeger dan vorig jaar is het aantal jongen al gedaald tot 2. Door het droge weer is de regenworm, een belangrijke voedselbron, moeilijker te bemachtigen. Dit kan een rol spelen.

Voor de ouders is een dood jong geen kuiken meer, maar voedsel. Dat ziet er voor ons mensen wreed uit, maar het is wel hoe de natuur met energie omgaat. En die wordt niet verspild.

Bouwstoffen

Voor de groei van het lichaam van een jonge ooievaar zijn bouwstoffen nodig. Het skelet wordt opgebouwd, de spiermassa groeit en de veren ontwikkelen. Aan alleen wormen heeft de jonge ooievaar te weinig. Er is een grotere verscheidenheid aan bouwstoffen nodig en die moet komen uit een gevarieerd aanbod aan dierlijk voedsel.

Eénmaal volgroeid zijn bouwstoffen alleen nog nodig voor het onderhoud van het ooievaarslijf. De cellen in het lichaam vervangen zichzelf continu en ieder jaar wordt het hele verenpak vervangen.

Brandstoffen

Voor het dagelijks leven heeft de ooievaar vooral brandstoffen nodig. Hiermee laat hij zijn inwendige kachelkje branden en hij haalt er energie uit om te bewegen. Het voedsel waar de brandstoffen in zitten, mag iets minder gevarieerd zijn.

Bij jonge ooievaars ligt het accent dus op de opbouw van het lichaam, bij volwassen ooievaars op het onderhoud ervan. Daarom hebben jonge ooievaars vooral behoefte aan bouwstoffen. Het gevolg is dat jonge ooievaars kritischer zijn, als het aankomt op de samenstelling van het menu.

Bij mensen is het niet anders. Het belang van goede voeding tijdens de jeugd is groot. Het bouwt een lichaam op voor de rest van het leven.

50 keer

Dierlijk voedsel is eiwitrijk en het mooie is, dat die eiwitten zowel bouwstof als brandstof kunnen zijn. Met het voedsel zoeken en het voeden van de hongerige jongen hebben de oudervogels het heel druk. En er moet heel veel voedsel beschikbaar zijn. Hoe krijgen ze het anders voor elkaar om de jongen in 10 weken tijd 50 keer zo zwaar te laten worden?

Stapelvoedsel voor ooievaars: regenwormen en grote insecten

Pas deze berekening maar eens toe op een mensenbaby van 3 kilogram...

terug

Timing

10 mei, Leo Daanen

Helaas hebben de twee kleinste kuikens het niet overleefd en als het voedselaanbod goed blijft, zouden de twee overgebleven kuikens het moeten kunnen redden.

Foto Leo: Ooievaar met vier eieren die nu tijdens dit schrijven zeker 3 jongen heeft, hopelijk hebben zij wel genoeg voedsel voor alle drie/of vier.

De één zijn dood is de ander zijn ... wormen

Heel erg jammer dus dat de twee kleinste kuikens in Gennep zoveel werk hebben moeten verzetten, zoals ik in mijn laatste blog heb uitgelegd, om uit het ei te komen en dan een paar dagen later het alsnog niet redden. Wim heeft in zijn laatste blog al duidelijk omschreven hoe het met het eten zit en wat ze werkelijk nodig hebben in hun prille leventje. Een muis, mol of rat krijgen die kleintjes nog niet weg natuurlijk, maar ook dat zijn in het begin niet de voedingsstoffen die ze nodig hebben, lees vorige blog van Wim. En hoe cru het ook klinkt je kan beter twee gezonde kuikens grootbrengen dan vier die het allemaal net niet redden. En het gezegde de een zijn dood is de ander zijn brood, klinkt dus erg wreed, maar in dit geval is het de een zijn dood is de andere zijn wormen, dus overleven. Want met twee heb je natuurlijk minder voedsel nodig dan met z'n vieren. Ik schrijf dit nu wel allemaal makkelijk op, maar ook ik vind net als vele onder ons het altijd weer lastig om te zien, maar zo zit de natuur nu eenmaal in elkaar. Het gebeurt ook bij uilen en roofvogels wel eens, die een dood jong zonder pardoes in stukjes aan de andere jongen voeren, eten is eten zeg maar !

Zonder geluk

Iedereen heeft in zijn leven geluk nodig, want zonder geluk kom je echt niet ver hoor. Je leest het en ziet het op het nieuws, een omgewaaide boom viel net langs mijn huis, als ik 5 seconden eerder had overgestoken was ik overreden enz. Zo ook is dat bij ooievaars, want krijg je jongen en het blijft erg lang kurkdroog, of het regent dagen aan een stuk erg hard (zie vorig jaar) dan hebben de ooievaars kuikens dus niet dat beetje geluk en gaan ze of dood van de honger of andersom, dood aan onderkoeling. Maar een ooievaar die in hetzelfde jaar zijn eieren een paar weken eerder of later legt, kan dus misschien wel in de juiste periode jongen krijgen en brengt deze wel allemaal groot (wel met wat geluk natuurlijk haha) Dus ook hier weer een gezegde, zonder geluk vaart niemand wel, toch!

De wijde wereld in

Deze ooievaars, foto beneden hebben 4 eieren die rond 23 mei uit moeten komen, deze zijn dus bijna 4 weken later dan de ooievaars in Gennep. Zouden zij nu wel geluk hebben en in de juiste periode grootgebracht worden? Ja ik heb de titel van dit blog Timing genoemd, maar ook dat klopt eigenlijk niet, want je kan dit niet plannen/timen. Je moet gewoonweg geluk hebben in je leven en zonder geluk redden we het allemaal niet. Het leven van een ooievaar, maar ook dat van ons gaat niet altijd over rozen. Tjeetje ik lijk wel of ik alle gezegdes er in één blog uit ga gooien haha, maar het komt er zo maar uit rollen. Dus beste mensen laten we hopen dat ze geluk hebben en in alle gezondheid groot worden en straks de wijde wereld in kunnen vliegen.

Foto Leo: Bij deze ooievaars komen er als het allemaal goed gaat rond 23 mei kuikens uit het ei, hopelijk een juiste timing of beter gezegd meer geluk

terug

Hap, slik, weg?

12 mei, Arda van der Lee

Op het filmpje van 11 mei lijkt het dat er een mol wordt gebracht. Voor zo'n klein kuukje is dat een forse prooi om weg te werken. Het is niet hap, slik, weg zoals een lekkere regenworm. En een mol is een prooi die best wat risico met zich meebrengt.

Mollen zijn geen prooien die dagelijks gepakt worden zoals regenwormen, slakken en kevers. Ze horen meer bij de categorie 'gelegenheidsprooien'. Prooien die ze zullen nuttigen als ze die tegenkomen en kunnen pakken, maar die ze niet per se nodig hebben. Denk bv. ook aan muizen, kikkers en rivierkreeften.

Met mollen moeten zelfs volwassen vogels een beetje oppassen. Op de foto ziet u de enorme graafklauwen, letterlijk kort maar krachtig. Ooievaars slikken prooien in zijn geheel door en daar schuilt bij het eten van een mol het gevaar. Als de mol nog leeft, dan zal die in de ooievaar nog even 'doorgraven' voordat hij stikt.

Maar voor de ooievaar kan het dan te laat zijn, de slokdarm en maag kunnen zodanig vernield zijn door de gravende klauwen, dat de ooievaar sterft. Het devies is dus: zorg dat de mol dood is. Ooievaars doen dat door de mol dood te pikken of te verdrinken.

Mol of kikker?

Trouwens, bij goed bestuderen van het filmpje rijst de vraag of het wel een mol is. Er lijken allerlei lange poten of andere uitsteeksels aan de prooi te zitten. De poten van een mol zijn maar klein en ook een lange staart vinden we niet bij dit zoogdiertje. Misschien toch een kikker?

Maar wat het ook was, het was wel wat anders dan een hapje regenwormen, dat glijdt soepel naar binnen! Hap, slik, weg!

foto Wim van Nee

Vroegtijdig einde

14 mei, Wim van Nee

Vorige week nog schreef ik dat twee overgebleven jongen op het nest goede kansen hebben. Maar evenals het vorige seizoen hebben de jongen op het nest in Gennep het niet gehaald.

Timing

Natuurlijk rijst de vraag wat er aan de hand is. Op dit moment is dat moeilijk te zeggen, maar er zijn wel een paar dingen die kunnen meespelen. Het is al wekenlang droog. En droogte heeft invloed op het voedselaanbod. Vooral bij kleine jongen komt het er erg op aan wat ze krijgen. Ze hebben een gevarieerd menu nodig. Timing is het sleutelwoord: Is het juiste voedsel op het juiste moment aanwezig?

Toch voeden

Als er te weinig klein voedsel is te vinden, gaan de oudervogels toch hun jongen voeden. Daarbij komen ook minder voedzame happen mee. Dat kunnen prooien zijn die voor een oudere vogel prima te verwerken zijn, maar voor de kleintjes te groot van omvang. Het gevolg is dat de kleinen toch niets binnen krijgen.

Het voedsel kan ook vermengd raken met allerlei onverteerbare dingen. Plastic afval, elastiek en rubbers zijn berucht. Maar ook touw, vissnoer en zelfs ahangend hooi, zand en steentjes kunnen een probleem vormen.

Onverteerbaar

Alles wat onverteerbaar is, moet worden uitgebraakt. En daar kan het goed fout mee gaan. Om de braakballen op te kunnen geven, moeten ze niet te groot zijn. Door vervuiling klonteren de braakballen soms samen tot enorme klompen. Of ze rijgen aan elkaar door hooi en andere lange materie. De jongen krijgen het niet meer voor elkaar om zulke braakballen kwijt te raken. De spierkracht is nog niet zo groot en ze hebben nog een nadeel. Als volwassen ooievaars braakballen opbraken, dan laten ze de zwaartekracht een handje helpen. Ze staan hoog op de poten en laten de kop en hals goed naar beneden hangen. De antiperistaltische beweging en de zwaartekracht werken prima samen. Dit is voor de kleintjes die nog niet hoog op de pootjes kunnen staan, niet weggelegd. We hebben gezien hoe het laatste jong eindeloos probeerde iets op te braken, waarschijnlijk zo'n onmogelijke braakbal.

Niet slecht

Toch gaat het niet slecht met de ooievaar in het algemeen. De populatie in Nederland groeit en dat staat niet op zichzelf. In heel West-Europa zit de ooievaar sterk in de lift. In de periode van 2004-

2014 is de westelijk trekkende populatie toegenomen met 31 % en de oostelijke populatie met 8 % (gebaseerd op informatie uit 30 landen). Nieuwkomers zijn Zweden en Groot-Brittannië. In beide landen is de ooievaar ook geherintroduceerd. De enige landen met achteruitgang zijn Denemarken en Polen. In Denemarken is de populatie heel klein, terwijl Polen juist het bolwerk is van de ooievaar.

In ons eigen land dus ook flinke groei. De meeste nesten zijn inmiddels in bomen te vinden en hier en daar ontstaan zelfs problemen met ooievaarsnesten op ongelukkige plekken. En zo heeft succes ook een keerzijde.

Lees meer op de website van STORK: [Meer dan voldoende ...](#)

In Gennep is het voor dit seizoen voorbij. Verder in het land zijn veel nesten waarop het nog wel goed gaat. Dit is een schrale troost, maar hopelijk hebben jullie tijd om er af en toe op uit te gaan. Er zijn vast bewoonde nesten in de buurt.

Tenslotte wens ik jullie allemaal een mooie zomer toe!
En wie weet tot in 2023.

Hopen op regen

17 mei, Arda van der Lee

De maand mei gaat vast de boeken in als de droogste maand ooit. Met als gevolg knetterharde grond. Hoe vind je daar nog regenwormen? Voor je jongen en voor jezelf? De droogte is niet alleen een probleem voor de ooievaars, maar ook voor bv. weidevogels. Reikhalzend kijken ze uit naar regen.

foto Arda van der Lee

Jonge dieren hebben eiwitten en kalk nodig om te groeien. Onze mensenkinderen en alle andere jongen van zoogdieren krijgen dat binnen via de moedermelk. Kuikens krijgen geen melk, vogelouders (of de kuikens zelf) gaan op zoek naar eiwitrijk voedsel: insecten, rupsen en wormen. Hoe droger, hoe harder de grond, hoe dieper de wormen zitten.

Weidevogels

Ook volwassen weidevogels zijn afhankelijk van wat ze in de bodem aan wormpjes kunnen vinden. Door de intensieve landbouw wordt het grondwater kunstmatig laag gehouden, zo zakken de zware trekkers niet weg. Die grondwaterstand in combinatie met tijden van droogte maakt het vinden van voedsel bijna onmogelijk. Ook het aantal insecten is sterk gedaald, en die zijn nou juist het voedsel voor de kleine Kievieten en grutto's.

Ooievaars en weidevogels

In de vorige blog vertelt Wim over de stijgende aantallen ooievaars. Nu gaan er geluiden op dat deze toename een nadelig effect heeft op de stand van de weidevogels. Graag leg ik (namens STORK) uit waarom dit een misverstand is.

Veel mensen denken dat ooievaars nogal wat kuikens van weidevogels eten. Maar uit onderzoek van braakballen van ooievaars blijkt dat ze juist andere prooien eten. Dit wordt bevestigd door de vele beelden van webcams bij ooievaarsnesten, die we tegenwoordig hebben. Behalve muizen, kikkers en mollen worden er niet vaak grote prooien aan de jongen op het nest gevoerd.

Onderzoek weidevogelnesten

Daarnaast is er geen enkel wetenschappelijk onderzoek bekend waaruit blijkt dat de ooievaar een predator (rover) is van (weide)vogels. Dit beeld wordt bevestigd door een onderzoek in NW Overijssel, waar ongeveer 1000 weidevogelnesten met camera's zijn gevolgd. Het onderzoek vond plaats in weidevogelgebieden waar ook ooievaars broeden en voedsel zoeken. Geen enkele keer bleek een ooievaar daar een weidevogelnest leeg te roven of werd een jonge weidevogel naar een ooievaarsnest gebracht. Ook uit uitgebreid onderzoek in Polen, waar veel ooievaars in weidegebieden leven, blijkt niet dat ooievaars (jonge) weidevogels als prooi kiezen.

Geen jager

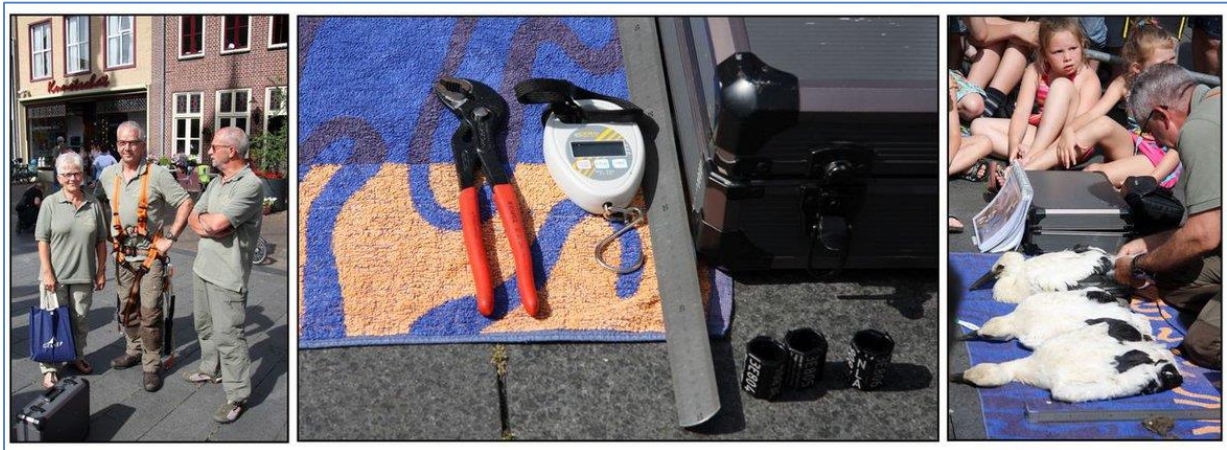
Dat is ook goed te verklaren; een ooievaar is geen echte jager, hij stapt gewoonlijk rustig door het grasland en pakt wat er voor zijn snavel komt. Snelle, vluchtende prooien als jonge weidevogels ontkomen makkelijk, zij zijn veel sneller dan deze voedselzoeker. Ooit een ooievaar door de wei of een hooiland zien rennen? Ze lopen er wel, maar vaak achter de tractor aan om dieren die bij het maaien geraakt zijn te pakken.

Ooievaars is weidevogel

Kortom, het is een groot misverstand dat ooievaars een belangrijke reden zijn voor de achteruitgang van de weidevogels. Laten we gewoon genieten van deze prachtige vogel, die weer steeds meer te zien is in Nederland. Wist u trouwens dat de ooievaar zelf ook als een weidevogel wordt beschouwd?

terug

Helaas!

19 mei, Leo Daanen

Ook de laatste twee kuikens hebben het niet gered helaas, de eerste twee kuikens zijn door Ma nog opgegeten en dus als voedsel voor haar zelf gebruikt, als de kuikens nog klein zijn zie je dit wel vaker gebeuren bij ooievaars. Ringen zoals op foto hierboven in 2016 gaat helaas ook in 2022 niet door.

Foto Leo: Collage van het begraven van kuiken 3 en 4 in het Niersdal en de autopsie van kuiken 4

Braakbal

Ik had goede hoop dat de overige 2 kuikens het zouden gaan redden, maar al snel en heel plotseling overleed het derde kuiken. Dan vestig je alle hoop op het laatste kuiken en je denkt dan, nu krijgt deze al het eten wat opgebraakt wordt voor zichzelf. Maar dan krijgt dit kuiken (naar ons aller vermoedens, Wim Arda en ik) een braakbal niet uitgebraakt en je ziet dat het daardoor ook minder gaat eten en ook dit kuiken verzwakt. Echt niet verwacht, maar het is niet anders, sterft ook het laatste kuiken helaas. Sommige kijkers praten dan over ingrijpen, maar als je bij elk vogelnest waar wat misgaat in moet grijpen, dan krijg je een dagtaak met tientallen mensen geloof mij maar. En BdL heeft bij voorbaat gezegd, wat er ook gebeurt we grijpen niet in en terecht, want dit kan ook niet, de natuur houdt zichzelf instant. Wij als

vogelwerkgroep zien het ook bij onze eigen nestkasten met steenuil en de kerkuil vaak genoeg misgaan, want er zijn ook dit jaar landelijk (te)weinig muizen. Moeten we die allemaal gaan bijvoeren dan....Nee joh dat kan gewoonweg niet en dat moet je ook niet eens willen. Je hebt nu eenmaal goede en slechte jaren en dat moeten we met zijn allen respecteren, hoe sneu het soms ook is.

Begraven en autopsie

Zoals we al enkele jaren doen, begraven we de kuikens die uit het nest verwijderd worden in het Niersdal, er liggen inmiddels al enkele Brusjes begraven daar, dicht bij elkaar met uitzicht op het prachtige Niersdal. Ook werd er gevraagd of er autopsie gedaan wordt op het laatste kuiken. Het antwoord is ook hierin duidelijk, dat doen we niet, want ook dat valt onder ingrijpen. Maar.... ik heb zelf de stoute (hand)schoenen aangetrokken en zelf het kuiken open gesneden en onderzocht. Helaas heb ik niets kunnen vinden, want het zag er allemaal prima uit. Ik ben geen dierenarts, maar wat we zagen zag er goed uit en dus ook geen braakbal gevonden. Ik weet niet of jullie gezien hebben hoe Ma nog meerdere malen met het kuiken heeft lopen schudden en slingeren en het daarna uit het nest gooide. Mijn vermoeden is, dat die braakbal er daardoor ook uitgevloegen is. Een andere verklaring kan ik niet weerleggen en dat heeft ook geen enkele zin, het kuiken is er niet meer wat de oorzaak dan ook geweest is, natuurlijk erg jammer dat het zo verlopen is.

Helaas: helaas komt vaker terug in dit blog

Helaas dus nog even ander minder goed nieuws, of voor sommigen misschien goed nieuws, maar: Ik ga stoppen met mijn vrijwilligerswerk als blogger bij Beleef de Lente. Ik heb inmiddels alweer 8 jaar lang jullie van blogs met informatie voorzien en de laatste jaren was ik ook als moderator actief en ga er nu dus mee stoppen helaas. Ik vond het altijd heel erg leuk om te doen en jullie zijn een fantastisch publiek moet ik eerlijk zeggen. De chat bij de ooievaars was en is altijd de rust zelve. Lieve en leuke reacties met lovende woorden doet je echt goed, dus ga zo door lieve mensen. Bij deze wil ik jullie allen dan ook hartelijk bedanken voor jullie steun, medeleven en spontane leuke en lieve reacties. Arda en Wim als mede bloggers en natuurlijk ook onze Jan-Willem voor zijn altijd leuke en mooie clipjes. En niet te vergeten mijn Zus Maria en zwager Richard, die mij altijd heleen en bijstaan met nest repareren, schoonmaken en met het ringen. Allen bedankt voor de leuke en fijne samenwerking al die jaren.

Ik wens jullie allen een fijne zomer en veel plezier nog bij Beleef de Lente voor de rest van dit jaar en volgend seizoen. Ik zal best een keer als kijker, of chatter aanwezig zijn denk ik haha.

Nogmaals iedereen hartelijk bedankt en blijf vooral gezond allemaal !

Vanuit mijn ligstoel in Gennep op het nest wens ik iedereen nog een fijne vakantie toe, geniet ervan en Proost alvast.

terug

